

| SŁOWO WSTĘPNE

W tomie pokonferencyjnym *Emocje – język – literatura* pomieszczone zostały referaty wygłoszone w czasie tak samo zatytułowanej konferencji, która odbyła się w czerwcu 2016 roku. Jest on kontynuacją i rozwinięciem rozważań podejmowanych we wcześniej opublikowanych pracach: *Emocje – ekspresja – poetyka* (2013) oraz *Emocje – literatura – medycyna* (2015), będących pokłosiem odbywających się na białostockiej polonistyce naukowych spotkań zgłębiających tematykę emocji w ujęciu interdyscyplinarnym.

Ideą trzeciego spotkania było przyjrzenie się szeroko rozumianym tekstom kultury pod kątem rozmaicie sproblematyzowanych zagadnień, skupiających się wokół sfery emocjonalnej w odniesieniu do poetyki utworów literackich, tekstów przynależących do użytkowych form wypowiedzi oraz różnych form komunikacji.

Książka, którą z ukontentowaniem oddają w ręce Czytelników, pisana była przez wiele rąk, wybrzmiewają w niej różne głosy – badaczy dojrzałych i tych dopiero rozpoczynających naukową przygodę, reprezentujących kilkanaście krajowych ośrodków naukowych. Konteksty uruchamiane przez jej tytuł – emocje, język, literatura – mają doświetlić filologiczny punkt widzenia, stać się przeciwwagą dla dominującego psychobiologicznego dyskursu emocji. Zaznaczyć tu od razu trzeba, że i ten nie jest Autorem poszczególnych rozdziałów obcy – sięgają oni po rozmaite instrumentaria i różne języki (także pozahumanistyczne).

Tak zakreślona perspektywa poznawcza zwraca uwagę na to, jak pełne są możliwości interpretacyjne tematów – wydawałoby się – niezłe rozpoznanych i od dawna obecnych w badaniach filologicznych. Formuła konferencji, odwzorowana później w monografii, pozwoliła nie tyle powiedzieć o emocjach coś nowego, ile skupić elementy zaznaczającego się w badaniach, ale rozproszonego, humanistycznego namysłu nad emocjami.

Na niniejszy tom składają się prace zróżnicowane metodologicznie i merytorycznie, będące przedstawieniem autorskich koncepcji interpretacji zjawisk ze sfery emocji. Układ tekstów, który można by określić mianem genologicznego, porządkuje materiał w najbardziej oczywisty sposób, pokazujący z jednej strony

to, że poszczególne rodzaje literackie czy gatunki wypowiedzi implikują pewną emocjonalność, charakterystyczną niekiedy dla epoki, z której się wywodzą; a z drugiej – przewrotnie – unaoczniają to, że emocje nie potrzebują gatunku, by mogły być wyrażone, ponieważ zawierają się nie tylko w warstwie leksykalnej, ale też między słowami.

Czytelnik bez wątpienia wysłodzi w spisie rzeczy wątki, które pozwoliłyby usystematyzować materiał w sposób inaczej rozkładający akcenty. Uwagę zwrócą kwestie dotyczące wyrażania i pisania o emocjach w literaturze polskiej oraz literaturach obcych, jak też polityczne, środowiskowe, sytuacyjne, interpersonalne emocjogeny. Ciekawie prezentuje się problematyka języka, którego wymaga przekaz emocjonalny, by mógł zaistnieć poza przestrzenią intrapersonalną. W publikacji znajdują się również frapujące studia przypadków oraz analizy patologii emocjonalnych. Nie zabrakło ponadto interpretacji obrazów emocji, mechanizmów ich artystycznego wyważania i odzwierciedlania. Opisane zostało i to, jak ekspresja emocji związana jest ze świadomością autora, z jego kulturowym zakorzeniem, a także ze sprawnością jego rzemiosła, co podkreśla „warsztatowy” charakter przekazu naznaczonego emocjami; przekazu, którego siłą jest umiejętne wykorzystanie sposobów emocjonalizowania wypowiedzi. Te aspekty odkrywają i opisują – poza filologami – socjologowie i kulturoznawcy, muzykolodzy czy historycy sztuki.

Tak panoramiczny przekrój zagadnień uwidacznia sposoby uobecniania się emocji w komplementarnych przestrzeniach wyznaczanych przez język i literaturę, opisujących nie tylko to, co doświadczone, ale także to, co wyobrażone i „zrobione” w materii wypowiedzi – słownej, muzycznej, plastycznej. Książka układa się zatem w kolaż, który poza porządkiem kompozycyjnym, zaproponowanym przez redakcję, pozwala Odbiorcy stworzyć własną sekwencję czytania – w zależności od upodobań i zainteresowań badawczych.

W tym miejscu serdecznie dziękuję Autorom za współpracę, żywiąc nadzieję, że będzie ona kontynuowana.

Diana Saniewska
Białystok 2016

*

Uważny Czytelnik z pewnością zauważy rozbieżności w segmentacji poszczególnych tekstów, w sposobach ich wewnętrznego porządkowania. Redakcja nie ingerowała w tego typu rozwiązania techniczne, by nie zniekształcać koncepcji badawczych Autorów.

**

W większości cytatów z testów dziewiętnastowiecznych – za zgodą Autorów poszczególnych artykułów – pisownia oraz interpunkcja zostały zmodernizowane zgodnie z dzisiejszymi zasadami.